

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 30. juni 2020 blev i sag nr. 93795:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning med forsikring ved tab af erhvervsevne. Klagerens repræsentant har i brev af 24/5 2019 til nævnet bl.a. anført:

"Klage over afslag på udbetaling af forsikring vedr. tabt erhvervsevne

Vor klient, ... bestred fra 2011 til 2015 et højt betalt (over kr. 50.000/mdr.) og krævende chefjob som ... manager (...) for en verdensomspændende ... virksomhed i Danmark.

Vor klient havde ansvaret for både [verdensdel 1 og 2]. Hendes fuldtid ansættelseskontrakt stipulerer bl.a., at det må forventes at *'der vil forekomme overarbejde, og medarbejderen er forpligtet til at arbejde det antal timer, som måtte være nødvendigt for udførelsen af arbejdet'*.

Efter 120 sygedage pga. stress i 2015 bliver vor klient afskediget.

Vor klient har gennem hele ansættelsesforløbet været forsikret gennem PFA Pension, herunder en særlig forsikring mod tab af indkomst-niveau i tilfælde af tab af erhvervsevne (PFA Erhvervsevne). Her lover brochuren bl.a. at *'Med PFA Erhvervsevne er du sikret økonomisk, hvis du bliver alvorligt syg og ikke kan arbejde'*.

Men da vor klient efter sit langvarende sygdomsforløb mistede sin erhvervsevne, fik hun – stærkt mod hendes berettigede forventning – afslag fra PFA Pension på udbetaling for nedsat erhvervsevne. PFA vurderer, at vor klients erhvervsevne IKKE var nedsat med halvdelen eller mere.

Gennem et jobafklaringsforløb opnåede vor klient ikke en højere erhvervsevne end en manuel kapacitet til at uddele papirer til skoleelever, uden selvstændig ansvar, eller evne til at håndtere et selvstændigt ansvar.

Det står i kontrast til det høje præstationsniveau, der tidligere gjorde vor klient til en vellønnet leder, der kunne klare både faglige udfordringer og tidspres.

Fra vor klients møde med PFAs forsikringskonsulent (...) er det vor klients forståelse, at PFA's forsikringsbetingelser er formuleret således, at de også skal forstås til at indeholde et **økonomisk kriterium**, hvorefter vor klient bør være berettiget til dækning, når hun ikke skønnes at være i stand til – bedømt under hensyn til hendes nuværende tilstand, hendes uddannelse og tidligere virke – at tjene mere end 1/3 respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for en fuldt erhvervsdygtig person med lignende uddannelse, alder, køn og karriere.

I øvrigt er vor klient er nu pr. 1. juli 2019 visiteret til et Flexjob, bl.a. vurderet ud fra at *'tilstanden er stationær og varig uden mulighed yderligere behandling'*. Bemærk også, at flexjobbet *ikke* er indenfor vor klients tidligere branche og erhvervserfaring."

I brev af 14/6 2019 fra selskabet til nævnet hedder det bl.a.:

"Aftalegrundlaget, herunder hvilken type forsikring er der tale om?

Forsikredes ordning er tegnet med virkning fra den 1. september 2012 gennem hendes daværende ansættelse hos ...

Dækningen omfattede ret til udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring, når forsikredes evne til at udføre arbejde ud fra en helbredsmæssig vurdering var nedsat med mindst 50 procent, og forsikredes indtjening var nedsat med mindst 10 procent. Der henvises til Pensionsbevis (bilag A) og Pensionsvilkår begge af 2. august 2015 (bilag B).

...

Den 30. marts 2017 overgik forsikredes ordning til en indbetalingsfri ordning, hvorefter dækningen ved tab af erhvervsevne ophørte. Der henvises herefter til Pensionsbevis (bilag C) og Pensionsvilkår begge af 30. marts 2017 (bilag D).

Hvad handler tvisten om – parternes overordnede synspunkter?

Forsikrede er utilfreds med, at selskabet har stoppet udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring fra den 1. december 2016. Selskabet henviser til, at forsikrede ikke har godtgjort, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen efter denne dato.

Sagsfremstilling

Forsikrede, der er født i [1960'erne], er uddannet [videregående uddannelse] i 1997 og har efterfølgende desuden taget en diplomuddannelse i ledelse. Forsikrede blev i 2011 ansat i den pensionsgivende stilling, som ... manager, hvor hun var ansvarlig for ... i ... virksomheder.

Den 1. november 2015 ophørte indbetalinger til ordningen og PFA skrev derfor den 3. november 2015 (bilag E) til forsikrede og orienterede hende om, hvad der ville ske med hendes ordning og hendes muligheder for privat videreførelse. Samtidig gjorde selskabet opmærksom på, at såfremt indbetalingerne var stoppet, fordi forsikrede var syg eller gået på orlov, så skulle hun hurtigst muligt ringe til selskabet.

Forsikrede ringede den 5. november 2015 til selskabet og oplyste, at hun var sygemeldt. På den baggrund anmodede selskabet forsikrede om at udfylde en anmeldelse om helbreds-mæssige forhold og selskabet indhentede desuden en række kommunale og lægelige akter i sagen.

Af ansøgningen underskrevet af forsikrede den 26. november 2015 (bilag F) fremgår, at forsikrede siden den 10. juni 2015 havde været sygemeldt fra sit arbejde som ... manager og med virkning fra den 1. november 2015 var blevet opsagt. Af ansøgningen fremgik desuden, at forsikrede led af arbejdsrelateret stress, angst og depression. Forsikrede oplyste, at hun den 30. november 2015 skulle starte i et praktikforløb i en SFO med en arbejdstid på 6 timer om ugen, hvilket den 14. december 2015 skulle øges til 9 arbejdstimer om ugen.

Af 'Lægeattest ved nedsat erhvervsevne 1' udfyldt af forsikredes egen praktiserende læge den 17. november 2015 (bilag G) fremgik, at forsikredes diagnose er stressdepression og at sygdommen opstod den 10. juni 2015, hvorefter første behandling i form af psykologsamtaler påbegyndtes den 18. juni 2015. Lægen vurderede prognosens for forsikredes tilstand som 'God'. Under eventuelle bemærkninger anførte lægen: *'Vil ikke uden betydelig risiko for at vende tilbage til den håbløse og angstprægede tilstand fra juni kunne genoptage arbejde af den karakter som det, der førte til, at det opstod'.*

Af de kommunale akter (Bilag H) fremgik af 'Attest til sygedagpengeopfølgning' dateret den 30. juli 2015 vedrørende vurdering af sygefravær, at forsikrede led af *'overbelastning arbejdsmæssigt gennem længere tid, er i psykologbehandling, som forventes at skulle vedvare i længere tid – formentlig flere måneder fra nu af under fuld sygemelding de næste 5-6 uger.'*

PFA meddelte i afgørelse af 8. december 2015 (bilag I), at selskabet havde vurderet, at forsikredes erhvervsevne var midlertidige nedsat til halvdelen eller mindre. Selskabet bevilgede derfor forsikrede udbetaling ved tab af erhvervsevne og indbetalingssikring fra den 1. november 2015, hvor forsikrede havde været sygemeldt i tre måneder og ikke længere fik løn. Udbetalingen og indbetalingssikringen blev bevilget frem til 1. februar 2016, hvor selskabet vurderede, at forsikrede burde være i stand til at arbejde mere end halv tid.

I slutningen af januar 2016 fulgte selskabet op på forsikredes helbredstilstand og jobsituation og anmodede i den forbindelse forsikrede om at udfylde et opfølgningsskema og en lægeattest, sidstnævnte i samarbejde med egen læge.

I opfølgningsskemaet, udfyldt af forsikrede den 2. februar 2016 (bilag J), oplyste forsikrede, at hendes helbredstilstand var bedret og at hun var i praktik 3x3 timer ugentligt. Af den udfyldte lægeattest, udfyldt den 29. januar 2016 (bilag K), fremgik tilsvarende, at forsikredes tilstand var bedret og at prognosen for hendes tilstand vurderedes god, ligesom at lægen forventede, at forsikrede ville genvinde sin erhvervsevne i forhold til andet arbejde om cirka et halv års tid med en forventet arbejdstid om ugen på 37 timer.

I afgørelser af 26. februar 2016 (bilag L), 19. maj 2016 (bilag M) og 16. august 2016 (bilag N) forlængede selskabet løbende udbetalingen ved midlertidig erhvervsevnenedsættelse frem til 1. december 2016.

I slutningen af 2016 fulgte selskabet på ny op på forsikredes helbredstilstand og jobsituation.

Af 'Lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2' udfyldt den 22. november 2016 af forsikredes egen praktiserende læge (bilag O) fremgik bl.a., at forsikrede tilstand var uændret. Lægen vurderede, at forsikrede fra slutningen af januar 2017 forventelig ville kunne arbejde 24 timer om ugen i andet arbejde. Det fremgik desuden af attesten, at forsikrede var i praktik i en SFO og indskolingsklasse. Under eventuelle bemærkninger anførte lægen: *'Da der er flere ting, der tynger hendes helbred nu, er det ret svært at se hende på et fuldtidsjob længere, om det lige bliver 24 timer eller lidt flere om ugen er umuligt at udtale sig konkret om i øjeblikket.'*

I opfølgningsskema, udfyldt af forsikrede den 9. december 2016 (bilag P), oplyste forsikrede i overensstemmelse med det af lægen i attesten noterede, at hun var i praktik i en SFO/indskoling 20-24 timer om ugen. Oplysningerne blev tillige bekræftet i de indhentede akter forsikredes kommune (bilag Q).

I afgørelse af 20. december 2016 (Bilag R) meddelte PFA forsikrede, at hun fra den 1. december 2016 ikke længere var berettiget til udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalings sikring. Selskabet orienterede samtidig forsikrede om, at hun kunne fortsætte sin ordning med forsikringsdækninger og opsparing ved at indbetale til ordningen eller ændre ordningen til en indbetalingsfri police.

Forsikrede klagede over afgørelsen og indsendte i forbindelse med hendes klage et fremmødeskema udarbejdet i forbindelse med hendes praktikophold. Fremmødeskemaet, som er vedlagt som bilag (bilag S), gav ikke selskabet anledning til at ændre sin afgørelse og i selskabets revurdering af afgørelsen dateret den 23. februar 2017 (Bilag T) fastholdte PFA således afslaget. Af begrundelsen fremgik, at selskabet ved overgang til en generel vurdering af forsikrede erhvervsevne ikke havde vurderet, at forsikredes erhvervsevne var nedsat med halvdelen eller mere.

Forsikrede ringede den 28. februar 2017 til PFA og anmodede om tilbud på privat videreførelse af ordningen. Forsikrede ønskede dog kun at opretholde tab af erhvervsevnedækningen og selskabets sagsbehandler oplyste hende i samtalen, at ved en privat videreførelse af ordningen ville kriterierne for dækning ændres, således at der først var dækning for tab af erhvervsevne ved en erhvervsevnetabsnedsættelse til en tredjedel. Selskabets sagsbehandler forklarede desuden forsikrede om konsekvenserne, hvis hun valgte ikke at videreføre ordningen privat (bilag U). Selskabet fremsendte i forlængelse af samtalen et tilbud på privat videreførelse (bilag V).

I mail af 29. marts 2017 skrev forsikrede til selskabet, at hun ikke ønskede at gøre brug af tilbuddet om privat videreførelse (bilag X).

Forsikrede modtog herefter den 30. marts 2017 en Pensionsoversigt (Bilag Y) og Pensionsbevis (bilag C) med tilhørende Pensionsvilkår (Bilag D) uden dækning ved tab af erhvervsevne.

Herefter hørte selskabet ikke fra forsikrede, før forsikrede ved sin repræsentant i brev dateret den 24. maj 2019 indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring. Vedlagt klagen til Ankenævnet er en række nye dokumenter, herunder lønoplysninger fra forsikredes ansættelse i den pensionsgivende stilling og kommunale akter, hvori bl.a. foreligger en speciallægeerklæring fra speciallæge i psykiatri dateret den 29. november 2017 (forsikredes bilag).

...

Desuden har forsikrede vedlagt Statusrapport udarbejdet den 1. maj 2018, 'Rehabiliteringsplanens forberedende del' dateret i marts 2019, Lægeattest til Rehabiliteringsteamet dateret 21. februar 2019 og afgørelse fra forsikrede kommunen vedrørende bevilling af midlertidig fleksjob ... dateret den 8. maj 2019 ...

...

Begrundelse for PFA's 'afgørelse'

PFA anerkender, at forsikredes erhvervsevne har været nedsat i et ikke uvæsentlig omfang og selskabet har således udbetalt midlertidig løbende erhvervsevneforsikring og ydet indbetalingssikring i perioden fra 1. november 2015 frem til 1. december 2016. Det er imidlertid selskabets opfattelse, at forsikrede ikke har godtgjort, at hendes generelle erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad med mindst halvdelen af helbredsmæssige årsager efter den 1. december 2016.

Da forsikringen for tab af erhvervsevne er ophørt den 30. marts 2017, skal det dækningsberettigende erhvervsevnetab være indtruffet inden denne dato. En efterfølgende forværring af forsikredes helbredstilstand, som eventuelt måtte medføre, at kriterierne for dækning på et senere tidspunkt er opfyldt, er således nærværende tvist uvedkommende. PFA har ved sin vurdering lagt vægt på følgende omstændigheder:

- I perioden, hvor forsikringen for tab af erhvervsevne var i kraft, dækkede forsikringen i henhold til de for forsikredes gældende pensionsvilkår (Bilag B). Herefter var forsikrede berettiget til dækning, når forsikredes generelle erhvervsevne nedsattes til mindst halvdelen. Denne vurdering af erhvervsevnen er toledet. For det første skal forsikrede ikke længere være i stand til at arbejde mere en 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer (den helbredsmæssige betingelse for dækning). For det andet skal forsikredes indtjening (den økonomisk betingelse) være nedsat med mindst 10 procent på anmeldetidspunktet. Begge betingelser skal være opfyldt før forsikrede er berettiget til dækning. Det er således ikke tilstrækkeligt for opnåelse af dækning, at forsikrede opfylder den økonomiske betingelse. Den helbredsmæssige betingelse skal også være opfyldt.
- PFA gør opmærksom på, at selskabet i starten af forsikredes sygdomsperiode vurderede forsikredes erhvervsevne i forhold til hendes hidtidige erhverv – benævnt den midlertidige erhvervsevne. Da forsikredes tilstand vurderedes stationær i den henseende, at en tilbagevenden til det hidtidige erhverv ikke forekom mulig, overgik selskabet til en vurdering af forsikredes generelle erhvervsevne. Det vil sige, at selskabet på dette tidspunkt overgik til at vurdere forsikredes erhvervsevnen i forhold til ethvert erhverv. Der er således tale om to forskellige vurderinger.
- Forsikrede anmeldte i 2015, at hun led af arbejdsrelateret stress, angst og depression og af denne grund var blevet sygemeldt og siden opsagt fra sit arbejde som ... manager. Forsikrede oplyste ved anmeldelsen, at hun var i et praktikforløb i en SFO med en arbejdstid på 6 timer om ugen, som forventelig skulle øges til 9 timer om ugen. Selskabet tilkendte på den baggrund forsikrede midlertidig løbende erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring.
- På tidspunktet for overgangen til vurdering af forsikredes generelle erhvervsevne var forsikredes psykiske helbredstilstand ifølge forsikredes egen praktiserende læge bedret og forsikredes arbejdstid i praktikforløbet var øget til 20-24 timer om ugen. Den øgede arbejdstid fremgik af forsikredes egne oplysninger, forsikredes praktiserende læges oplysninger og kommunens oplysninger. Egen læge vurderede, at forsikrede ikke ville kunne vende tilbage til sit hidtidige arbejde uden tilbagefald.
- Til brug for forsikredes sag i kommunen er indhentet en psykiatrisk speciallægeerklæring. Af erklæringen dateret den 29. november 2017, dvs. efter erhvervsevnetabsforsikringen ophør,

indeholder en retrospektiv gengivelse af forsikredes helbredstilstand, og der beskrives et moderat nedsat funktionsniveau, men ingen mistanke om en kronisk, kognitiv begrænsning, ligesom at speciallægen konkluderer, at forsikrede tilstand vil kunne bedres ved behandling.

- Henset til at forsikrede på tidspunktet for forsikringen ophør den 30. marts 2017 formåede at arbejde på mere end halv tid, er det PFA's opfattelse, at forsikrede ikke har godtgjort, at hendes erhvervsevne på dette tidspunkt i ethvert erhverv var nedsat med mindst halvdelen. PFA bemærker i den forbindelse, at det er forsikrede, der har bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad. Det er endvidere PFA's opfattelse, at selskabet på dette tidspunkt var berettiget til at overgå til en generel vurdering, idet en tilbagevenden til forsikredes hidtidige erhverv – hvor hendes psykiske gener netop debuterede, ikke længere forekom realistisk.
- Den efterfølgende tilkendelse af fleksjob sandsynliggør ikke en dækningsberettigende nedsættelse tilbage til udbetalingsens ophør den 1. december 2016 eller før forsikringens ophørstidspunkt den 30. marts 2017. PFA hæfter sig dog ved kommunens begrundelse for bevillingen. Som første argument for tilkendelsen henviser kommunen til forsikredes sociale forhold. PFA gør opmærksom på, at sådanne forhold ikke er dækket af erhvervsevneforsikringen. Hertil kommer, at forsikrede ud over at skulle tage sig af sin egen familie også har påtaget sig opgaven at passe sin venindes barn.
- Vi bemærker, at det fremgår af fleksjobstilkendelsen, at forsikrede nu kun kan arbejde 5 timer to gange ugentligt. Dette var ikke tilfældet, da forsikringen ophørte og selskabet finder endvidere anledning til at bemærke, at der i øvrigt heller ikke er dokumenteret en helbredsmæssig forværring, som begrunder nedgangen i arbejdstiden.
- PFA gør desuden opmærksom på, at forsikrede ved ophør af indbetalingerne til forsikringen blev behørigt rådgivet som muligheden for privat at videreføre ordningen for dermed at opretholde dækningen ved tab af erhvervsevne – dog på andre vilkår. Forsikrede blev tillige orienteret om konsekvenserne ved ophør af forsikringen ved tab af erhvervsevne. Forsikrede har således været fuldt oplyst, da hun traf sit valg om ikke at videreføre ordningen privat og har efterfølgende modtaget pensionsbevis og vilkår, som viste, at hun ikke længere havde dækningen ved tab af erhvervsevne.

Konklusion

PFA fastholder således, at selskabet har været berettiget til at afvise ydelser efter den 1. december 2016, da forsikrede ikke har løftet sin bevisbyrde for, at hendes generelle erhvervsevne var nedsat med mindst halvdelen."

Klagerens repræsentant har i brev af 9/8 2019 til nævnet bl.a. bemærket:

"PFA Pension anerkender ifølge deres udtalelse af 14. juni 2019, at forsikredes erhvervsevne siden 10. juni 2015 har været nedsat i dækningsberettiget grad og udbetalte derfor en 'midlertidig løbende erhvervsforsikring' indtil den 1. december 2016.

Pr. 1. december 2016 ophører PFA pension imidlertid med udbetalingerne.

I en afgørelse af 20. december 2016, oplyser PFA pension vor klient om, at PFA pension har foretaget en ny vurdering og har konkluderet, at vor klients erhvervsevne, med virkning fra 1. december 2016, ikke længere er nedsat i dækningsberettiget grad. I samme afgørelse af 20. december 2016, oplyser PFA pension, at den nye vurdering er baseret på data fra et jobprøvningsforløb, der ifølge PFA pension dokumenterer, at vor klient kan arbejde 20-24 timer om ugen.

Vi er af den opfattelse, at PFA pensions nye vurdering alene er baseret på et øjebliksbillede og derfor ikke er retvisende.

Vi henviser til, at det er normal procedure i et jobprøvningsforløb, at presse borgeren til det yderste for at afklare det niveau, hvor borgeren kan fungere stabilt i forhold til at kunne være tilstede i et vist antal timer rent fysisk, inklusive nødvendige pauser efter individuelt behov. Det skal ikke forveksles med at udføre egentligt arbejde. Hvis man i jobprøvningsforløbet ikke overskrider borgerens grænser for ydeevne, kan man logisk nok, aldrig finde det rette niveau.

Rent konkret bestod vor klients jobprøvningsforløb af, at være til stede i et klasseværelse, hvor hun sad på en stol og overværede undervisningen og hjalp med at dele kopier ud til børnene. Selv under disse meget begrænsede jobkrav var vores klient nødsaget til ofte at holde pause.

Vor klient er nu bevilliget et flexjob på 15 timer. 15 bør således være det retvisende timeantal for vor klients arbejdssevne, også for hele perioden siden den 10. juni 2015. (Se Bilag A)

Vi er ligeledes af den opfattelse, at der ved vurderingen af forsikredes generelle erhvervsevne skal medtages en sammenligning med, hvad der er sædvanligt at tjene *'for fuldt erhvervsdygtige personer (...) under hensyn til den forsikredes helbredstilstand uddannelse og tidligere beskæftigelse'*.

En vurdering af forsikredes tidligere beskæftigelse må således – udover beskæftigelsens art – også skulle inddrage en vurdering af hvor meget man tjente ved den tidligere beskæftigelse. (Jf. også Ankenævnets kendelse nr. 75852 af 30. november 2009).

Derudover synes PFA Pension at være i den vildfarelse, at en vurdering af forsikredes generelle erhvervsevne alene kan baseres på en vurdering *'i forhold til ethvert erhverv'* uden at tage hensyn til forsikredes tidligere beskæftigelse (se PFA pensions udtalelse af 14. juni 2019, s. 9).

Vor klient har gennemført en ...-uddannelse samt en diplomuddannelse i ledelse. Efterfølgende har hun gennem en årrække været ... manager for en international virksomhed. Personer med et karriere- og uddannelsesforløb som forsikredes, må antages at kunne oppebære en indkomst, der udgøre mere end det dobbelte af det, hun har mulighed for at tjene i sit nuværende flexjob som pædagogmedhjælper. Ligesådan er der ikke et rationelt grundlag for at antage, at vor klient vil kunne tjene mere i et andet fleksjob.

Vor klients generelle erhvervsevne må således anses for nedsat til under halvdelen siden den 10. juni 2015. Vor klients økonomiske tab overstiger forsikringsbetingelsernes minimumskrav på 10 %.

Vi beder således ankenævnet konkludere at PFA pensions afgørelse af 20 december 2016 var baseret på mangelfuldt grundlag og derfor ugyldig."

Selskabet har i brev af 23/8 2019 til nævnet bl.a. bemærket:

"Det er korrekt, som [klagerens repræsentant] anfører, at PFA har udbetalt løbende invalideydelser i den periode, hvor selskabet vurderede forsikredes midlertidige erhvervsevne nedsat i dækningsberettigende grad. Selskabet er dog ikke bundet af sin vurdering af den midlertidige er-

hvervsevne ved overgang til vurdering af forsikredes generelle erhvervsevne. Der er tale om to forskellige vurderinger, hvor udfaldet tilsvarende kan være forskelligt, også selvom der ikke er sket nogen helbredsmæssig forbedring af tilstanden.

Det er [klagerens repræsentants] opfattelse, at arbejdsprøvningen i 2016-2017 ikke er retvisende, idet den ifølge [klagerens repræsentant] alene er udtryk for et øjebliksbillede. Det er [klagerens repræsentants] opfattelse, at forsikredes arbejdstid i hendes aktuelle fleksjob 15 timer om ugen er retvisende.

PFA er ikke enig heri. Det er selskabets opfattelse, at en arbejdsprøvning gennem cirka trekvart år giver en indikation af omfanget af forsikredes erhvervsevne og dermed har en vis vægt i forhold til vurderingen af den generelle erhvervsevne sammenholdt med øvrige parameter, herunder særligt de lægelige oplysninger om forsikredes helbredstilstand.

Det er desuden PFA's opfattelse, at tilkendelse og timetallet i det efterfølgende tilkendte fleksjob ikke dokumenterer, at forsikredes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. Kommunes tilkendelse af fleksjob sker ud fra andre kriterier end det forsikringsretlige erhvervsevnetabsbegreb. Det offentlige arbejdssevnebegreb, der også finder anvendelse ved tilkendelse af fleksjob, baseres på en vurdering af borgerens mulighed for at kunne udføre konkret specificerede opgaver, og fleksjobstilkendelsen lægges der vægt på en flerhed af forhold og ikke udelukkende helbredsforhold, herunder tillægges borgerens eget syn på eget helbred, ønsker til placering på arbejdsmarkedet, (erhvervsspecifikke ønsker), socialt netværk og sociale kompetencer betydning. Helbredsforhold indgår alene som et ud af mange elementer.

[Klagerens repræsentant] anfører desuden med henvisning til pensionsvilkårene, at forsikredes tidligere beskæftigelse, herunder og tidligere indkomst, skal indgå ved vurderingen af forsikredes generelle erhvervsevne.

PFA henviser til pensionsvilkårene af 2. august 2015, hvoraf fremgår: *'5.1.1.1.2. Den helbredsmæssige erhvervsevne. Den Helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst 50 procent, når den forsikredes – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til den forsikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.'*

Hvad angår første punktum i betingelserne er det PFA's opfattelse, at forsikrede på baggrund af de foreliggende oplysninger ikke har sandsynliggjort, at hun ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer som følge af sygdom og ulykke.

Andet punktum skal ifølge PFA forstås således, at der ved denne vurdering skal tage hensyn til, hvad man med rimelighed kan forlange af forsikrede i forhold til vedkommendes helbred, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Der er ikke tale om en økonomisk vurdering af hvad forsikrede tidligere eller fremtidigt kan eller burde kunne tjene. Der er alene tale om en helbredsmæssig vurdering af om forsikredes kan arbejde mere end 50 procent.

Den økonomiske betingelse for dækning fremgår af forsikredes pensionsvilkår af 2. august 2015, punkt 5.1.1.1.3. Ved vurderingen heri tages der rettelig udgangspunkt i forsikredes hidtidige dæk-

ningsgivende løn, som i forsikredes tilfælde var 604.800 kroner. Det er ud fra dette beløb, at betingelsen om 10 procent nedsat indtjening beregnes.

Forsikredes pensionsvilkår er således opdelt i to betingelser for udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring – en helbredsmæssig betingelse og en økonomisk betingelse.

Det er PFA's opfattelse, at forsikrede ikke opfylder den helbredsmæssige betingelse, jf. vores brev af 14. juni 2019. PFA har derimod ikke forholdt sig til den økonomiske betingelse, idet det er vores formodning på baggrund af oplysningerne om forsikredes dækningsgivende løn og aktuelle fleksjob, at forsikrede har en indtægtsnedgang på 10 procent og dermed opfylder denne betingelse."

I brev af 30/8 2019 fra klagerens repræsentant til nævnet hedder det bl.a.:

"I bedømmelsen af 'Den helbredsmæssige erhvervsevne' sker på grundlag af den forsikredes 1) helbredstilstand, 2) uddannelse og 3) tidligere beskæftigelse (jf. PFAs pensionsvilkår af 2. august 2015, pkt. 5.1.1.1.2)

Det fremgår af PFA Pensions svar af 23.08.2019 samt i PFA Pensions tidligere brev i sagen til Ankenævnet dateret den 14. juni 2019, at PFA Pension udelukkende har inddraget 'helbredstilstand' i sin vurdering af den forsikredes 'helbredsmæssige erhvervsevne'.

Efter [klagerens repræsentants] opfattelse, undlader PFA Pension således helt at inddrage de 2 øvrige elementer – 'uddannelse' og 'tidligere beskæftigelse' – i sin vurdering af forsikredes 'helbredsmæssige erhvervsevne'.

Vi mener, at PFA Pension er forpligtet til at foretage vurderingen af den helbredsmæssige erhvervsevne i overensstemmelse med egne forsikringsbetingelser, og at PFA Pension ikke kan vælge udelukkende at lægge vægt på et af elementerne og se bort fra de to andre elementer.

Dette synspunkt understøttes af kendelsen af 15. maj 2019 fra Ankenævnet for Forsikring i sag nr. 93279. Det fremgår af sagen, at tab af erhvervsevne skal bedømmes under hensyntagen til den forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed. Nævnet finder, at den forsikredes nedgang i lønindkomst skal indgå i vurderingen af i hvilket omfang forsikringstageres erhvervsevne er nedsat."

Selskabet har i brev af 17/9 2019 til nævnet bl.a. anført:

"PFA er enig med [klagerens repræsentant] i, at selskabet er forpligtet i at vurdere sagen efter de for klageren gældende forsikringsbetingelser. Selskabet henviser i den forbindelse til selskabets bilag B og D, hvoraf betingelserne for dækning fremgår – den helbredsmæssige betingelse er også citeret i selskabets brev af 23. august 2019.

De betingelser, som er gældende for forsikrede, er dog ikke de samme, som var gældende for den forsikrede i kendelses nr. 93279. Kendelse har derfor ikke relevans for nærværende tvist, hvor den helbredsmæssige betingelse og den økonomiske betingelse er to separate betingelser. For en god ordens skyld finder PFA anledning til at gentage, at vurderingen af den helbredsmæssige betingelse foretages ud fra, hvorvidt forsikrede er i stand til *arbejde* mere end 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer."

Klagerens repræsentant har i brev af 25/10 2019 til nævnet bl.a. bemærket:

"Med henvisning til PFA's brev af 17. september 2019 skal [klagerens repræsentant] hermed som vedhæftet fil henvise til statusattest LÆ 125 udarbejdet af overlæge ... og afd. sygeplejerske ..., Psykiatrisk Klinik på ... Sygehus. Statusattesten er dateret den 3. marts 2019.

Der henvises i det hele til statusattesten, idet det samtidig fremhæves, at vor klients tilstand ifølge attesten må betegnes som kronisk, stationær og som en varig tilstand. Endvidere er i attesten anført, at der ikke er flere behandlingstiltag og behandlingsmulighederne betragtes som udtømte.

Efter [klagerens repræsentants] opfattelse må vor klients erhvervsevne anses for at være reduceret med over 50 %, således at hun er berettiget til genoptagelse af erstatningsdækningen for erhvervsevnetabet i henhold til forsikringsbetingelserne.

[Klagerens repræsentant] skal afslutningsvis ikke undlade at henlede opmærksomheden på, at såfremt vor klient ville være i stand til at bestride et andet og mere ansvarsfuldt flexjob end de 15 timer som pædagogmedhjælper, ville hun naturligvis påtage sig en sådant flexjob med øgede indtægtsmuligheder til følge."

Selskabet har i brev af 7/11 2019 til nævnet bl.a. bemærket:

"PFA fastholder det tidligere anførte i korrespondancen med Ankenævnet for Forsikring. Det er PFA's opfattelse, at [klagerens repræsentants] brev og de vedlagte statusattester dateret 3. marts 2019 ikke godtgør, at forsikrede erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad inden forsikringen ophørte den 30. marts 2017."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen. Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 1 af 17/11 2015 fremgår bl.a.:

3	a) Diagnose angivet på dansk og latin:	1. Dansk: surmenage 1. Latin: stressdepression 2. Dansk: 2. Latin:
	Hvad oplyser patienten om?	Ved flere sygdomme/symptomer/skader kan supplerende ark vedlægges.
	b) Hvornår opstod sygdommen eller skaden ifølge patienten?	Dato: 10-06-2015 (dag/md/år)
	c) Hvornår der blev ydet lægehjælp første gang ifølge patienten?	Dato: 17-06-2015 Klokken: (dag/md/år)
4	a) Oplyser patienten, at behandling er påbegyndt?	NEJ JA ☐ ☒ Hvis JA: 18-06-2015 (dag/md/år)
		Hvilken behandling? psykologsamtaler
...		
5	a) Hvad vurderer du, årsagen er til sygdommen eller skaden?	NEJ JA ☐ ☒ stressende arbejdsvilkår generelt på daværende arb.plads
...		

Ankenævnet for Forsikring

11.

93795

7	a) Oplyser patienten at have været sygemeldt i det aktuelle forløb?	NEJ ☐ JA ☒	Hvis JA:
		1) Fra: 10-06-2015 (dag/md/år) Til: fuldtid fortsat (dag/md/år)	
		☒ På fuld tid ☐ På deltid:	
...			
10	a) Hvordan vurderer du prognosen for patientens tilstand?	NEJ ☐ JA ☒	God ☒ Dårlig ☐ Ved ikke ☐
12	Eventuelle bemærkninger?	Vil ikke uden betydelig risiko for at vende tilbage til den håbløse og angstprægede tilstand fra juni kunne genoptage arbejde af den karakter som det, der førte til, at det opstod	

Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 udfyldt af klagerens læge den 22/11 2016 fremgår bl.a.:

1	Hvordan er patientens tilstand nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)	☒ Uændret ☐ Bedre	
		☐ Forværret - hvordan?	
2	Hvordan har forløbet af sygdommen eller følgerne efter skaden været siden sidste attest/indtil nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)	Hun er langsomt via praktikplads udvirket af Jobcentret kommet op i tid, aktuelt 23 timer om ugen, forsøger nu med 24, men det falder meget svært, hun er kronisk træt og mat og overkommer stort set ikke andet end dette nu.	
3	a) Er patienten stadig under behandling?	NEJ ☐ JA ☒	Hvis JA:
		Hvilken? Antidepressiv behandling med lavdosis cipralex 5 mg	
...			
[5]			
c) Hvor mange timer daglig vurderer De, patienten kan arbejde?		Antal timer daglig: 24	
...			
6	a) Hvordan vurderer du prognosen for patientens tilstand?	NEJ ☐ JA ☒	☒ Uændret ☐ Dårlig ☐ God ☐ Ved ikke
d) Forventer du, at patienten helt eller delvist genvinder erhvervsevnen i forhold til andet arbejde?		☐ ☒	Hvis JA: Hvornår? Slutning af januar 2017 Forventet arbejdstid ugentlig: (se bemærkninger) 24
...			
8	Eventuelle bemærkninger?	Da der er flere ting, der tynger hendes helbred nu, er det ret svært at se hende på et fuldtidsjob længere, om det lige bliver 24 timer eller lidt flere om ugen er umuligt at udtale sig konkret om i øjeblikket	

Selskabet har i brev af 20/12 2016 til klageren bl.a. anført:

"Vi har nu behandlet oplysningerne og må desværre meddele dig, at du ikke kan få udbetaling for nedsat erhvervsevne fra den 1. december 2016, hvor vi stoppede dine udbetalinger.

Hvordan er vi nået frem til vores afgørelse?

For at du kan få udbetaling fra os, kræver det, at du har et indtægtstab på mindst 10 %, og at din erhvervsevne er nedsat med halvdelen eller mere. Vi vurderer, at din erhvervsevne ikke er nedsat i det omfang efter den 1. december 2016, hvor vi stoppede dine udbetalinger. Derfor giver vi afslag på din ansøgning.

Hvordan har vi vurderet din erhvervsevne?

Vi har bedømt din erhvervsevne inden for dit nuværende erhverv, og samtidig taget højde for din indtægt før og efter, at din erhvervsevne blev nedsat. Vores vurdering bygger på dit skema, lægeattest og akter fra din kommune. Vi har lagt vægt på, at du nu kan klare, at arbejde i praktik cirka 20-24 timer om ugen. Du synes, at det er grænsen, men forsøger alligevel at øge timerne. Vi har vurderet, at din erhvervsevne er nedsat efter den 1. december 2016, men ikke i dækningsberettigende grad, det vil sige med mindst halvdelen, da du med skånehensyn er i stand til at arbejde mere end halv tid."

Klageren har i mail af 22/12 2016 til selskabet bl.a. bemærket:

"Jeg tror måske, at I har misforstået de oplysninger, der er sendt til jer fra mig, min læge og jobcenteret. Jeg er pt. i praktik i en indskoling/SFO, praktikforløbet er på ingen måde en arbejdsprøvnings men et forløb uden ansvar, hvor jeg vænner mig til at indgå i sociale sammenhænge og være en del af en arbejdsplads. Det vil sige at en stor del af tiden går med, at jeg sidder i en skoleklasse og overværer undervisningen, det vil sige, at jeg ikke underviser, planlægger undervisningen eller på andre måder er ansvarlig, men blot hjælper med uddeling af papirer, indsamling af opgaver og svarer på spørgsmål, hvis eleverne har behov for hjælp. Det er ganske rigtigt, at jeg er i indskoling/SFO'en ca. 20-24 timer (24 timer har dog kun været en enkelt uge, da jeg efterfølgende blev syg med først bihulebetændelse, dernæst blærebetændelse og efterfølgende dårlig mave), men det er ikke en effektiv 'arbejdstid', da jeg har behov for pauser til at cleare hovedet og få lidt ro. Jeg gør mit absolut yderste for at øge mine timer, men jeg må også erkende at jeg udover mine stresssymptomer bliver fysisk syg og har/får et lavt immunforsvar, når min grænse bliver overskredet."

Af statusrapport af 1/5 2018 fra kommunens jobkonsulentfirma fremgår bl.a.:

"1. Praktiksted 07.12.2015 - 28.04.2017

...

Oplysninger om og fra 1. Virksomhedspraktik

...

Arbejdsgivers vurdering**Fremmøde**

Arbejdsgiver angiver at ... ved fremmøde og udførsel at opgaverne har været imødekommende i tilgangen til kollegaer og børn. Det er oplevelsen, at ... yder en maksimalt indsats i de fremmødte timer. ... var ved start meget skrøbelig psykisk, og havde brug for forudsigelighed i både samvær og opgaver. I løbet af perioden har ... oparbejdet tro på, at hun kan være en værdifuld kollega både i SFO'en og i indskoling.

... er dog fortsat skrøbelig ved ændringer og stigning i fremmøde. Arbejdsgiver har oplevelsen af, at ... yder en helhjertet indsats for at kunne deltage i opgaverne. Arbejdsgiver påpeger, at ... fortsat er meget sårbar over for oplevelsen af pres. Dette kommer for eksempel til udtryk når ... foku-

sere på at kunne præstere flere timer i fremmøde. Hun bliver fysisk syg, og mødestabiliteten udfordres af fravær.

Arbejdsgiver skønner, at ... i perioden har været mest velfungerende på 18 timer ugentligt, fordelt på 3 dage. Det opleves, at hun har brug for mellemliggende dage til restitution, for derved at samle energi til at udføre opgaverne ved fremmøde. Arbejdsgiver beskriver ... som kompetent og med stor ansvarlighed i opgaverne. Der er dog fokus på, at ... ikke skal have direkte ansvar for de opgaver der skal udføres, da hun derved typisk vil opleve pres i forhold til egne forventninger.

...

Det vurderes dog ikke for sandsynligt at ... kan være stabilt og velfungerende ved fremmøde på over de opnåede 18 timer om ugen."

Af vurdering fra psykolog til kommunen af 21/8 2017 fremgår bl.a.:

"[Klageren] har været i et samtaleforløb hos ut. i perioden fra medio juni 2015 til april 2016. I de sidste måneder var frekvensen af samtaler minimal. ... var langt fra symptomfri, da samtalebehandlingen ophørte.

... har en udpræget funktionsnedsættelse – antageligvis som følge af længerevarende stress og overbelastning. Hun fremstår emotionelt i bedre kontakt og balance end ved fratræden fra sidste ansættelse på ordinære vilkår. Kognitivt angives fortsat mange deficit som hukommelses- og koncentrationsbesvær, øget træthed, øget søvnbehov, stimulationsfølsomhed udover vanligt m.fl.

Da der nu efter 2 års udtræden af arbejdsmarkedet kun er sket en minimal bedring, må det antages, at der er tale om en mere stationær tilstand. Denne vil forværres i perioder med stress/pres. Således vil fortsat kontakt til arbejdsmarkedet kræve skånehensyn både i forhold til arbejdstid (nedsat) og arbejdsopgaver. ... udtrykker stor glæde og tilfredshed med sit praktikforløb, som hun i det store hele har mestret. Lignende funktion vil være hensigtsmæssigt.

Jeg har ikke kendskab til behandlingsmetoder, der formår at afhjælpe ovenstående deficit. ... kan muligvis få behov for psykologhjælp til at acceptere en varig funktionsnedsættelse. En ny neurokognitiv udredning vil muligvis kunne konkretisere deficit og dermed skånebehov, såfremt der skulle være behov herfor."

I psykiatrisk speciallægeerklæring af 29/11 2017 hedder det bl.a.:

"Aktuel psykiatrisk problemstilling:

... beskriver, at hun efter sammenbruddet i sommeren 2015 reagerede ganske voldsomt. Hun brød grædende sammen og hun oplevede, at hun græd eller sov gennem de næste 4 mdr., før hun stille og roligt begyndte at restituere sig en smule. Hun mener selv, at hun var svært stresset og er ikke afvisende overfor, at hun også havde en depression. Imidlertid kom hun aldrig i nogen form for medicinsk behandling. Hun har længerevarende gået i psykologsamtaler mhp. bearbejdning af stress. ... oplever, at hun har stabiliseret sig meget på den arbejdsplads, hun er i SFO'en. Hun føler sig tryk der og hun kan byde ind, tage ansvar for opgaver og kan mærke, at hun kan være humoristisk, social og igen kan opleve, at hun er god til at undervise.

Imidlertid udtrættes hun særdeles hurtigt og aktuelt er hun 3 gange 6 timer på arbejdspladsen og hun må så snart hun kommer hjem, sove 1-2 timer. Hun sover i det hele taget meget, 10-12 timer

i døgnnet. ... oplever, at der er mange ting, hun ikke kan, hun husker ikke godt, har svært ved at koncentrere sig. Tidligere kunne hun læse store mængder, men i dag går hun nærmest i panik, hvis hun sidder med en bog. Oplever, at hun straks får tanken om at hun skal præstere noget. For nylig har hun været til møde i rehabiliteringsteamet og hun har siden reageret med tristhed og fornyet angst, idet hun havde en forventning til mødet, som ikke blev opfyldt.

Hun reagerer således meget voldsomt ved manglende kontrol og ved oplevelsen af, at der kan være 'skjulte dagsordner'. Det oplever hun ikke i selskab med børnene, hvor hun føler sig helt tryk. Hun har heller ikke problemer med at håndtere børnene derhjemme, trives med dem og er god til at sige fra, hvis hun oplever, at hun bliver træt, eller oplever, at hun bliver anspændt. Trækker sig da fra samvær, hvilket hun også gør i forhold til venner og veninder, således at hun ikke overbelaster sig selv.

...

Objektivt psykisk:

Vågen, klar og orienteret, venlig og imødekommende med relativt stort talepres, holdningen er initialt en smule forbeholdende, men hun tør hurtigt op og samarbejder om undersøgelsen. Hun oplyser beredvilligt om sit liv og sit levned. ... har en erkendelse af, at hun har vanskeligheder i forhold til udholdenhed, i forhold til hukommelse, men hendes indsigt i psykologiske sammenhænge, ligger på et intellektuelt plan og hun har vanskeligt ved at anvende denne til ændringer i sin forholden sig. Stemningen er neutral, svingende mellem let eleveret til ned i det grådlabile. Det psykomotoriske tempo svinger ligeledes. Tankeindholdet er af normal karakter, der er tidvis affektlabilitet, sprog og tale nuanceret og normalt, røber ikke hukommelsesmæssige eller intelligensmæssige deficit og der er ingen psykotiske symptomer.

Fremtræder med en vis belle indifferens vekslede med forpinthed, når hun oplever sig usikker. Forsvarsmekanismer bliver tilbagetrækning, isolation. Der er ingen tanke om selvskade eller suicidalitet.

Diagnose:

/F 43.22 kronisk belastningstilstand med depressive og angstsymptomer/

Konklusion:

...

... har flere gange haft symptomer på stress og depression, begyndende under hendes studium og ligeledes i 1997 efter ... samt i 2006, hvor hun indlægges i 12 dage med funktionelle lammelser i begge ben og gennem 3 mdr. må genoptrænes, før hun restituerer sig. ... beskriver, at hun altid har været en person, der har haft oplevelsen af, at hun havde ekstra kræfter i reserve, både på det arbejdsmæssige plan og privat. Og de netop beskrevne reaktioner af depressiv og funktionel karakter, har ikke fået hende til at stoppe op og nedsætte kravene til sig selv. Hun har haft stor frihed til at styre sin arbejdsindsats og hun har trivedes med dette.

I 2015 får hun imidlertid en ny chef på arbejdet i ..., som fordobler hendes ansvarsområde og arbejdsopgaver og hun møder ligeledes her en chef, der blander sig voldsomt i hendes udførelse af opgaven samt kræver afrapportering i en grad, at hun næsten ikke har mulighed for at løse de opgaver, hun har ansvaret for. Hun får her en voldsom stressreaktion og ender med at bryde grædende sammen på ledelsessekretærens kontor.

Efterfølgende udvikler hun, hvad der i bakspejlet må siges at have været en moderat til svær depression. Hun angiver, at hun de næste 4 mdr., efter hun kommer hjem, enten sover eller græder og det eneste, hun magter er, at lave lidt mad til børnene. Hun oplever, at hun helt mister sin evne til at være belastbar.

Hun har siden december 2015 været i jobafklaring i en SFO, hvor hun nu arbejder 18 timer om ugen. Hun har stadigvæk hukommelses- og koncentrationsproblemer og hun har vanskeligt ved f.eks. at læse i en bog, idet hun da får, hvad der kunne minde om en form for flash back, til hendes stærkt belastede sidste arbejdsplads. Hun får oplevelsen af, at hun skal yde noget, som hun ikke magter og hun har langvarigt haft voldsomme drømme om den kontrollerende chef, hvor denne har låst hende inde og hvor hun har kæmpet for at komme fri. Disse drømme er nu holdt op og hun oplever sig tryk i den SFO, hvor hun fortsat er i jobafklaring.

Hun oplever fortsat kognitive begrænsninger og hun oplever da, så snart der sker det mindste, hvor der opstår usikkerhed, at tristheden da trænger sig på, usikkerheden stiger og hun får øget hyppighed af angstanfald. Hun lider således fortsat af en belastningstilstand med angst og depression og denne har nu antaget kronisk karakter. Man finder dog ikke, at tilstanden er stationær og man finder heller ikke, at behandlingsmulighederne er udtømte, idet hun ikke har været i specifik behandling for en kronisk belastningstilstand.

Man vil foreslå, at ... henvises til PTSD-klinikken i ..., idet man her har behandlingstiltag, som formentlig vil kunne hjælpe hende med at bearbejde de traumer, hun har været udsat for på sit arbejde. Man kan alternativt forslå, at hun bliver henvist til Psykiatrisk klinik ..., mhp. vurdering af mulig medikamentel behandling samt vurdering af om man her kunne lave f.eks. EMDR-behandling, der kunne hjælpe hende til igen at bearbejde de traumer, hun har været udsat for.

Man finder ikke umiddelbart, at der er mistanke om en kronisk, kognitiv begrænsning. Det ses hyppigt, at man ved længerevarende psykiske belastninger, også er belastet på det kognitive område og fokus bør i første omgang være målrettet behandling af den kroniske belastningstilstand, man må forvente, at hendes kognitive påvirkning ved bedring af denne tilstand, også vil mindskes.

Aktuelt findes hun imidlertid med et moderat nedsat funktionsniveau og man vil foreslå, at hun i et videre forløb, fortsætter i sin jobprøvning på SFO'en, hvor hun føler sig tryk og dette vil være med til at bevare en struktur i hendes dagligdag, mens hun sideløbende går i behandling.

Prognosen er imidlertid efter 2 års varighed ikke god og man kan befrygte, at hun også på sigt vil have et vist nedsat funktionsniveau."

Af lægeattest til rehabiliteringsteam udfyldt af egen læge den 21/2 2019 fremgår bl.a.:

"2.2 Relevante helbredsforhold

Ptsd/udbrændthed som er blevet til en mere eller mindre kronisk tilstand, med kun svage tegn på forbedring det sidste års tid. Klarer 10 timers arb. max (5x2) om ugen, hun begrænses af træthed, somnolens (falder i søvn/bliver fjern) hvis presset og har fortsat en mental aflukning i forhold til at læse tekster, der bare minder om noget fagligt. Søvnbehovet andrager 10-12 timer i døgnet. Hendes familiemæssige situation er bedret lidt, der er mere ro på den ... [barn]. Hun har et plejebarn, dvs. en venindes [barn], som veninden ikke kan passe selv, men som er ganske fredelig og rolig nu.

Psykiaterne på sygehuset er ved at afslutte hende efter noget singleterapi, hvorunder det konkluderes, at hun psykisk ikke får det bedre fra nu af af mere terapi, der mest har udvirket at hun har fået større accept af tilstanden end bedring i den, at hendes overskud og arbejdsevne svarer godt til den belastning, hun er på nu og at den ikke kan øges. Til gengæld synes der at være lidt ro i de psoriasisassocierede gigtgener fra ryg, arme etc. De generer ikke længere konstant."

I statusattest af 3/3 2019 fra psykiatrisk klinik hedder det bl.a.:

"... har symptomer som hurtig udtrætning, koncentrationsbesvær. Dårlig hukommelse og fysiske symptomer som smerter, hovedpine og let ved at få infektioner og en følelse af at kroppen 'lukker ned'.

Diagnose: DF43.21 – Depressiv reaktion længerevarende

... er i job 15 timer ugentligt på en skole i 0. klasse og fortsætter dette i opstarten af behandling. Tilbydes individuel kognitiv terapi hos undertegnede med opstart november 2018 Der er fokus i terapien på automatiske negative tanker, kropsreaktioner og accept.

Det viser sig i behandlingen, at ... meget hurtig udtrættes, mister koncentrationen og må efter terapi sove en del. ... må efter kort tid i terapi gå fra 15 timer til 10 timer ugentligt på skolen. Efter arbejdstid bruger ... lige så lang tid på at sove, hvilket hun gør efter alle kontakter med hende. Efter nedgang i timer på skolen magter hun efterfølgende at deltage i familiens dagligdag.

... er nu færdigbehandlet i Psykiatrisk Klinik, men det har ikke været muligt at forbedre funktionsniveauet men hendes livskvalitet. ... tilstand må betegnes som kronisk, stationær og som en varig tilstand. Det anbefales, at ... ikke presses. ... magter få timet i små trygge omgivelser med stor forudsigelighed og afgrænsede arbejdsopgaver uden selvstændigt ansvar. ... har let adgang til depressive reaktioner med alle de forud nævnte symptomer, ved pres fra omgivelserne.

Der er ikke flere behandlingstiltag og behandlingsmuligheder betragtes som udtømte."

Af kommunal afgørelse af 8/5 2019 fremgår bl.a.:

"Afgørelse om bevilling af midlertidigt fleksjob

...

Afgørelse

Med udgangspunkt i indstillingen fra Rehabiliteringsteamet vurderes du ikke at have mulighed for at opnå kontakt til arbejdsmarkedet på ordinære vilkår. Endvidere vurderes der ikke at være grundlag for at antage, at dine begrænsninger i arbejdsevnen kan afhjælpes via andre erhvervsrettede foranstaltninger og du vurderes at være omfattet af personkredsen for fleksjob.

Du visiteres til midlertidigt fleksjob pr. 01.06.2019

...

Begrundelse:Sociale forhold:

Du bor til leje i et rækkehus i ... Du har ... børn hvoraf ... er flyttet hjemmefra. Din yngste ... har en ... diagnose. Du har en venindes barn boende som du tager sig af.

Du er glad for fysiske aktiviteter – ... Du har et godt og omfattende netværk.

Helbredsmæssige forhold:

...-årig kvinde, uddannet og hidtil ansat som ... i udviklingsafdeling, sygemeldt grundet kronisk belastningstilstand med depressive og angstsymptomer, formentlig udløst af længere varende arbejdsmæssig belastning. Enlig og i hjemmet belastet af mindreårig ... med ...

Psykologisk behandling og efterfølgende psykiatriske behandling i Regionalt reg, uden større bedring. Hun afsluttes marts 2019 uden mulighed for at bedre funktionsniveauet, dog hendes livskvalitet.

Tilstanden er varig og stationær uden mulighed for yderligere behandling.

Beskæftigelsesmæssige forhold:

Det fremgår af sagen at du oprindeligt er uddannet ..., men udtaler selv at siden du ikke har beskæftiget dig indenfor det område længe, er din viden fra dengang stort set forældet. Du har desuden en diplomuddannelse i ledelse. Du har i dit arbejdsliv senest beskæftiget dig indenfor projekt og ledelsessystemer og har i den forbindelse arbejdet i flere forskellige lande, bl.a. ... og ..., men har også erfaring som bl.a. kvalitetschef.

Du har på baggrund af en meget stor arbejdsbelastning på din tidligere arbejdsplads udviklet en depressiv reaktion af længerevarende grad.

Du er pt. i virksomhedsrettet forløb via [konsulentfirma] med praktik ved ... Skolen som hjælpelærer. Undervejs i forløbet har du arbejdet fra 10-18 timer om ugen. Aktuelt arbejder du 2 dage om ugen af 5 timer pr. gang, hvilket har givet hende overskud til at fungere i hverdagen og til at fastholde din træning. Du har været særdeles tilfreds med praktikforløbet ved ... Skolen, og du har undervejs i forløbet haft forskellige arbejdsopgaver. ... Skolen har formået at skabe forudsigelig rammer samt den nødvendige faglige udfordring for dig. Praktikforløbet ved ... skolen er gentagne gange forlænget (Har i alt været 3 år og 3 måneder) og sidst i forbindelse med ventetiden til behandlingsforløbet i psykiatrien."

Forsikringsbetingelserne pr. 2/8 2015 indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"5. Særlige pensionsvilkår for PFA Erhvervsevne**5.1. Løbende udbetaling af erhvervsevneforsikring og indbetalingssikring**

PFA Pension udbetaler løbende erhvervsevneforsikring og yder indbetalingssikring, hvis den forsikrede uafbrudt i mindst 3 måneder (karensperioden) har nedsat erhvervsevnen i dækningsberettiget grad som følge af sygdom eller ulykkestilfælde.

5.1.1. Definition af erhvervsevnenedsættelsen**5.1.1.1. Nedsættelse i dækningsberettiget grad****5.1.1.1.1. Generelt om nedsættelse**

Erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettiget grad, hvis PFA Pension vurderer, at den forsikredes evne til at udføre arbejde ud fra en helbredsmæssig vurdering (herefter betegnet 'Helbredsmæssig erhvervsevne') er nedsat med mindst 50 procent, og at den forsikredes indtjening (herefter også betegnet 'Økonomisk erhvervsevne') er nedsat med mindst 10 procent.

5.1.1.1.2. Den Helbredsmæssige erhvervsevne

Den Helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst 50 procent, når den forsikrede – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til den forsikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

Den Helbredsmæssige erhvervsevne vurderes i forhold til ethvert erhverv. Indtil den Helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, kan PFA Pension dog vurdere den i forhold til det erhverv, som den forsikrede hidtil har arbejdet inden for."

Nævnet udtaler:

Klageren – der er født i 1960'erne, er ingeniør og har en diplomuddannelse i ledelse – blev den 10/6 2015 sygemeldt med stress og pr. 1/11 2015 opsagt på grund af sygdom. Fra den 7/12 2015 arbejdede hun i virksomhedspraktik i en SFO og i indskolingen ved en skole. Praktikforløbet er gentagne gange blevet forlænget, og hun er pr. 1/6 2019 blevet kommunalt visiteret til midlertidigt fleksjob.

Selskabet har ydet dækning for midlertidigt tab af erhvervsevne fra 1/11 2015 til den 1/12 2016. Selskabet har anført, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad efter den 1/12 2016, idet hendes helbredsmæssige erhvervsevne ikke kan anses for nedsat med mindst 50 %. Selskabet har henvist til, at det af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 af 22/11 2016 og opfølgningsskema af 9/12 2016 fremgår, at klageren arbejder op til 24 timer om ugen i sin praktik i SFO/indskoling. Selskabet har anført, at klagerens pensionsordning overgik til en indbetalingsfri ordning pr. 30/3 2017, hvor forsikringen ved tab af erhvervsevne ophørte. Et dækningsberettigende erhvervsevnetab skal derfor være indtruffet inden denne dato, og eventuelle forværringer - der måtte føre til, at kriterierne for dækning efterfølgende måtte anses for opfyldt - er forsikringen uvedkommende.

Klageren mener, at hun er berettiget til fortsat erhvervsevnetabsdækning efter den 1/12 2016. Hun har anført, at hendes arbejde i SFO/indskolingen har bestået i forskellige hjælpende funktioner over for eleverne, uden at hun har haft noget ansvar for planlægningen af undervisningen eller andre ansvarsområder. Hun har anført, at dette står i kontrast til hendes tidligere høje præstationsniveau som vellønnet leder. Hun har også anført, at der ikke er sket nogen væsentlig bedring, og at hun kun i en kort periode – hvor hendes ydeevne blev presset til det yderste – har arbejdet i 24 timer om ugen i virksomhedspraktik.

Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 1 af 17/11 2015 fremgår det, at klageren lider af stress-depression, som vurderes at være forårsaget af stressende arbejdsvilkår generelt på hendes tidligere arbejdsplads. Hun har været fuldtidssygemeldt siden 10/6 2015 og er påbegyndt i behandling med psykologsamtaler. Lægen vurderer, at prognosen er god, men at det vil indebære betydelig risiko at genoptage et arbejde af samme karakter, som førte til sygdommen.

Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 af 22/11 2016 fremgår det, at klagerens tilstand er uændret, og at hun er i lavdosis antidepressiv behandling. Hun er langsomt kommet op i tid i sin virksomhedspraktik til 23 timer om ugen og forsøger nu med 24. Det anføres, at det er svært at se hende i et fuldtidsjob længere, men om hendes arbejdstid lige bliver 24 timer eller lidt flere om ugen er umuligt at udtale sig konkret om i øjeblikket.

Klagerens arbejdsgiver har i en statusrapport vedrørende praktikperioden fra 7/12 2015 til 28/4 2017 angivet, at klageren yder en helhjertet indsats, men er meget sårbar over for pres og direkte ansvar. Arbejdsgiveren skønner, at klageren i perioden har været mest velfungerende på 18 timer ugentligt fordelt på 3 dage med mulighed for mellemliggende dage med restitution, og at det ikke er sandsynligt, at hun kan være stabil og velfungerende ved fremmøde over de opnåede 18 timer om ugen.

Klagerens psykolog har i en vurdering af 21/8 2017 anført, at klageren har en udpræget funktionsnedsættelse. Der er kognitivt mange deficits som hukommelses- og koncentrationsbesvær, øget træthed og øget søvnbehov. Der er kun sket en minimal forbedring efter 2 års udtræ-

den af arbejdsmarkedet, og det må antages at være en stationær tilstand, som vil forværres i perioder med stress/pres. Psykologen har ikke kendskab til behandlingsmetoder, men klageren kan muligvis få brug for psykologhjælp til at acceptere en varig funktionsnedsættelse.

I psykologisk speciallægeerklæring af 29/11 2017 hedder det, at klagerens diagnose er kronisk belastningstilstand med depressive- og angstsymptomer. Hun må i bakspejlet vurderes at have udviklet en moderat til svær depression efter sin stressreaktion i 2015, hvor hun ikke umiddelbart kom i medicinsk behandling. Hun arbejder i øjeblikket 18 timer om ugen i sin praktik. Hun har stadig hukommelses- og koncentrationsproblemer, og belastningstilstanden med angst og depression har nu antaget en kronisk karakter. Tilstanden findes dog ikke stationær, og der er mulige behandlingstiltag ved henvisning til PTSD-klinik eller psykiatrisk klinik. Der findes ikke mistanke om en kronisk kognitiv begrænsning, men hun findes aktuelt med et moderat nedsat funktionsniveau. Prognosen er ikke god, og man kan befrygte, at hun også på sigt vil have et vist nedsat funktionsniveau.

Af statusattest af 3/3 2019 fra psykiatrisk klinik fremgår det, at klageren lider af en længerevarende depressiv reaktion. Det har vist sig i behandlingen, at hun hurtigt udtrættes og mister koncentrationen. Hun er nu færdigbehandlet i psykiatrisk klinik, og det har ikke været muligt at forbedre funktionsniveauet, men hendes livskvalitet. Det anbefales, at hun ikke presses. Hun magter få timer i trygge omgivelser ned stor forudsigelighed og afgrænsede arbejdsopgaver uden selvstændigt ansvar. Hun har ved pres let adgang til de depressive symptomer. Der skønnes ikke at være flere behandlingsmuligheder.

Af forsikringsbetingelsernes punkt 5.1.1.1.1 fremgår det, at "Erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettiget grad, hvis PFA Pension vurderer, at den forsikredes evne til at udføre arbejde ud fra en helbredsmæssig vurdering (herefter betegnet 'Helbredsmæssig erhvervsevne') er nedsat med mindst 50 procent, og at den forsikredes indtjening (herefter også betegnet 'Økonomisk erhvervsevne') er nedsat med mindst 10 procent." Af punkt 5.1.1.1.2 fremgår det, at "Den Helbredsmæssige erhvervsevne er nedsat med mindst 50 procent, når den forsikrede – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at arbejde mere end 50 procent af, hvad der er sæd-

vanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til den sikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Den Helbredsmæssige erhvervsevne vurderes i forhold til ethvert erhverv. Indtil den Helbredsmæssige erhvervsevne er stationær, kan PFA Pension dog vurdere den i forhold til det erhverv, som den sikrede hidtil har arbejdet inden for."

Nævnet bemærker indledningsvist, at der ved begrebet "erhvervsevnetab" i erstatningsansvarslovens § 5 og arbejdsskadesikringslovens § 17 forstås nedsættelse af pågældendes evne til "at skaffe sig indtægt ved arbejde".

Ved en forsikringsordning med dækning ved generelt erhvervsevnetab er det i overensstemmelse med denne forståelse af erhvervsevnetabsbegrebet sædvanligt, at forsikringsbetingelsernes definition af et dækningsberettigende helbedsbetinget erhvervsevnetab tager udgangspunkt i, om sikrede er "i stand til at tjene" en nærmere angivet brøk (typisk halvdelen eller 1/3) af, hvad der er sædvanligt i samme egn for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.

Traditionelt har pensionsselskaberne anlagt den vurderingspraksis, at de for det første har vurderet sikredes helbred (det helbredsmæssige kriterium), hvor pensionsselskaberne har set på, hvilke jobs sikrede med rimelighed kan varetage henset til sikredes gener. For det andet har de vurderet, hvilken indtjening (det økonomiske kriterium) sikrede vil kunne opnå ved en sådan beskæftigelse. Kan sikrede arbejde mere end den angivne brøk (eksempelvis halvdelen) i sit hidtidige eller i beslægtede erhverv, har pensionsselskaberne allerede af den grund afvist, at der foreligger et dækningsberettigende helbedsbetinget erhvervsevnetab. Må sikrede grundet sine skånebehov arbejde i (helt) andre erhverv, har pensionsselskaberne vurderet, om sikrede i disse andre erhverv vil kunne opnå en indtjening, der mindst svarer til den angivne brøk (eksempelvis halvdelen), når der sammenlignes med den indtjening, som sikrede kunne opnå i sikredes hidtidige/beslægtede jobfunktioner. Ved denne indkomstvurdering er der taget hensyn til, hvad der er sædvanligt at tjene i samme egn for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.

Nævnet bemærker videre, at forsikringsbetingelserne for klagerens forsikring indeholder en definition af "Den Økonomiske erhvervsevne" og "Den Helbredsmæssige erhvervsevne", der begge skal være nedsat i dækningsberettigende grad, for at sikrede er berettiget til dækning.

For så vidt angår "Den Økonomiske erhvervsevne" fremgår det af forsikringsbetingelsernes punkt 5.1.1.1.1 og 5.1.1.1.3, at der stilles krav om, at forsikredes faktiske indtjening – inklusiv offentlige tilskud/ydelse – er nedsat med mindst 10 %.

Nævnet lægger til grund, at klagerens aktuelle indtjening (Den Økonomiske erhvervsevne) er nedsat med mindst 10 %.

For så vidt angår "Den Helbredsmæssige erhvervsevne" fremgår det af forsikringsbetingelsernes punkt 5.1.1.1.1 og 5.1.1.1.2, at der stilles krav om, at forsikrede ikke længere er "i stand til at arbejde" mere end 50 % af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer. Spørgsmålet er herefter, hvilke jobs, selskabet med rimelighed kan lade indgå i vurderingen, når selskabet – ud fra en helbredsmæssig vurdering – skal afgøre, om klageren alene kan udføre arbejde mindre end halvdelen af normal tid.

Nævnet finder, at udgangspunktet for vurderingen af den helbredsmæssige erhvervsevne må være, at der foretages en helhedsvurdering under hensyn til den forsikredes helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse, som anført i forsikringsbetingelsernes punkt 5.1.1.1.2. Der foreligger ikke tilstrækkelige holdepunkter for at antage, at begrebet "erhvervsevnetab" i nærværende forsikringsbetingelser har en væsentlig anden betydning, end hvad der sædvanligvis forstås ved "erhvervsevnetab" – en nedsættelse af sikredes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde.

Nævnet bemærker, at såfremt selskabet måtte ønske at gennemføre en ændring af forsikringsproduktets grundlæggende karakter, må selskabet sikre sig, at det nye vurderingskriterium fremgår klart og tydeligt af aftalegrundlaget.

På den baggrund finder nævnet, at klageren med en videregående uddannelse som ingeniør og en diplomuddannelse i ledelse og tidligere beskæftigelse i en lederstilling ikke med rimelighed kan sammenlignes med personer, som udfører arbejde uden brug af nævneværdige uddannelsesmæssige kompetencer og uden nævneværdigt ansvar for egen arbejdsplanlægning.

Efter en samlet vurdering finder nævnet herefter, at klagerens generelle, helbredsmæssige erhvervsevne, jf. forsikringsbetingelsernes punkt 5.1.1.1.1 og 5.1.1.1.2, må anses for nedsat med mindst 50 % efter den 1/12 2016.

Da begge kriterier herefter må anses for opfyldt, skal selskabet yde dækning for erhvervsevnetab også efter den 1/12 2016.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren efter sin sygemelding den 10/6 2015 med en stresslidelse har udviklet en længerevarende belastningstilstand med depression og angst. Tilstanden giver gener i form af udtrætning, koncentrations- og hukommelsesbesvær og særlig sårbarhed over for pres og stress, og tilstanden medfører et væsentligt nedsat funktionsniveau i forhold til arbejdsmarkedet. Der ses ikke at være holdepunkter for, at klagerens tilstand skulle have bedret sig nævneværdigt forud for den 1/12 2016, hvor selskabet standsede ydelserne efter af en vurdering af den generelle erhvervsevne – eller i øvrigt har bedret sig nævneværdigt efterfølgende.

Nævnet har videre lagt vægt på, at klagerens arbejdsevne har været afprøvet i et virksomhedspraktikforløb og efterfølgende midlertidigt fleksjob i en SFO/indskoling. Hun har i en periode arbejdet op til 24 timer om ugen, men det er ikke godtgjort, at der har været tale om et længerevarende forløb med en arbejdstid på 24 timer om ugen. Klagerens arbejdsgiver har i en statusrapport af 1/5 2018 angivet for så vidt angår virksomhedspraktikken fra 7/12 2015 til 28/4 2017, at klageren har været mest velfungerende ved 18 timer ugentligt.

Ankenævnet for Forsikring

24.

93795

Nævnet har desuden henset til klagerens uddannelsesmæssige baggrund og tidligere beskæftigelse sammenholdt med, hvilken indtægt klageren må skønnes at kunne skaffe sig ved erhvervsarbejde i sit nuværende erhverv som pædagogmedhjælper eller ved andre erhverv, der tilgodeser hendes skånehensyn med hensyn til arbejdsopgaver og -mængde.

Det bemærkes, at sagerne 93795, 93914, 94278 og 94715 alle angår fortolkning af de samme forsikringsbetingelser og er afgjort af nævnet ved møde den 30. juni 2020.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal yde dækning til klageren for erhvervsevnetab efter den 1/12 2016.

Klagegebyret tilbagebetales.

Peter Thønnings